Ч. 133 (13.372). Львів, пятниця 26. травня 1933. Pooktowe oplata opłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Валютовий хаос.

(Доляр і пливкість його курсу. — Що буде з рештою „твердих“ валют? — Француський франк, фльорен і польський золотий).

Коли Англія відала в листопаді 1931 р. золотовий паритет, то була вона тоді одною з перших держав, що зважились на курсову пливкість валюти. Перед нею зробили це тільки 3 держави: Аргентина, Уругвай і Австралія (всі ще в 1929 році).

Коли Злуч. Держави П. А. рішились зірвати з золотвим стандартом, то тоді вже на всіх пятьох суходолах світу було чимало держав з меншвартним грошем або з контролею девізового обороту.

Проте **банкротство доляра** стало подією небувалого значіння. Воно остаточно захитало віру в стійкість навіть найсильнішої валюти. Золото у пивницях Федеральних Банків вартости чотирьох міліонів долярів, активний платничий білянс, постійна експортова надвишка (217 міл. дол. у 1932 р.) — все те, здавалось, незрушимі гарантії стійкости доляра. Та життя попробувало заперечити йому (чи з трівким успіхом — це вже інша справа). Доляр заломився, чи точніше його заломили. Того вимагали внутрішні обставини у Зл. Д. П. Америки і зовнішна ситуація. Слідом за цим пішли балачки про біметалізм, про регабілітацію срібла і частинну деградацію золота, коротко: про **грунтовну перебудову валютарної системи** Америки, а разом з нею і світу. Також наново появилися проекти т. зв. **неоінфляції**, себто загального обниження всіх валют світу до нового, нижчого паритету, зі задержанням золота, як одинокої підстави гроша. Чи можна для зміцнення торговлі з Азією, де царить срібна монета, або або ради інтересів фінансового потентата Детердінґа, відновляти біметалізм, що з ним такі сумні досвіди має Европа й Америка з минулого століття?

На порядок дня висунулось покищо питання: **що буде з рештою валют**, які — ось як француська чи голяндська і ще кілька — залишились вірні — дотеперішній вартости гроша? Очі всіх звернулись на Францію, бо звісно, що капітуляція франка дощенту зліквідувала би золотовий паритет у дотеперішньому виді. Однак у Парижі сказали твердо: ми зберігаємо статус кво!

Тимчасом події покотились своєрідними зиґзаґами. Доляр осягнувши своїм курсом далеко не той низький рівень, що йому ворожили, почав знову рости і доганяти, щоправда поволи, свою давню вартість. Показалось, що курс гроша — це все таки не мертва глина, що її можна формувати довільно. Причини такої чи іншої вартости гроша сягають корінем глибоко в господарське життя. Це бачимо хочби тепер на прикладі Зл. Держав, що мусять вживати поважних зусиль, **аби втримати свою валюту на рівені зредукованої вартости**. Великий попит на доляра з титулу зобовязань Европи супроти заокеанського вірителя, невпинна струя цінностей, що пливе в Америку як активне сальдо платничого білянсу — це передовсім чинники, що не позволяють долярові грузнути в депреціяції.

Який буде остаточний вислід вільної гри віжноводних господарських і політичних сил, що вирішують долю американської валюти — це ледви чи хтось скаже. Факт, що хаос трівае не зважаючи на валютарне перемиря трьох великодержав (Америки, Англії, Франції). **Хаос трівае і грозить решті „твердих“ валют.** А тому і справа клявзулі золота при долярових облігах, справа „заробимо чи не заробимо на зменшенні вартости доляра“, відійшла в тінь в обличчі далеко глибших і загальніших потрясень.

Даремно втихомирює француський міністр фінансів — уся Франція гомонить від розмов про близькість валютарного експерименту: заборони вивозу золота, а то й резиґнації з золотого покриття в сучасній реляції. Торговельно-промислові і фінансові кола Франції твердять, що це буде сумна **необхідність** уже в найближчому часі. Громадянство, що складається з дрібних рентієрів, ворожо ставиться до такого експерименту, побоюючись, що повториться 1924 рік.

Друга „тверда“ валюта, що їй ворожать ось-ось провал — це **голяндський гульден**. Треба зазначити, що вся загроза для нього міститься майже виключно у хитких настроях, у паніці й недовірю. Хтось гукнув „тепер черга на фльорена“ і заграниця кинулась у Голяндію, забираючи свої капітали, а самі голяндці почали ховати золото у криївки.

Третя „тверда“ валюта, що теж загрожена світовим хаосом, таки зовсім близько нас, бо в наших кишенях. Це польський золотий.

Ніде правди діти — Польщі вдалось досі зберегти вартість золотого, втримати його на паритеті навіть без девізових обмежень і закріпити престіж золотого в краю і за кордоном. Це тема, яку залюбки порушують особливо урядові особи, підкреслюючи скрізь не без гордощів (як ось тепер на господарському зїзді у Варшаві) міцне здоровля польської валюти. Та годі замикати очі на небезпеки. Коли сучасне під тим оглядом справді сприятливе, то **майбутнє мрячне і непевне.** Зрештою валютарний хаос, хоч не торкнув ще вартости золотого, зате нарушив інтереси польських громадян у такій мірі, що його не слід недоцінювати і вважати Польщу малощо не таким „островом блаженних“ як Францію. Але про це іншим разом.

В. Несторович.

Польща проти 4-ох великодержав.

Львів, 24. травня 1933.

Пригадуємо собі, що коли покійний граф Скшинський, безперечно одна з найчільніших індивідуальностей у польському політичному „передтравневому світі“, премієр останнього польського концентраційного кабінету Польщі й міністр закордонних справ у кількох кабінетах, підписав льокарненський пакт, — знялася за це проти нього у частині польської преси велика буря. Бо — мовляв — Льокарно ґарантувало лише східні границі Франції і не давало тих ґарантій західним границям Польщі, тим самим було вислідом поразки польської дипльоматії. Скшинський боронився тоді більше-менше так: що передовсім писані ґарантії не мають більшої вартости від неписаних обєктивних умовин; що й без клявзулі, яка накладалаб на Англію обовязок виступити по стороні Польщі проти Німеччини на випадок нім.-польської війни, нема чого лякатися німецького нападу; і що врешті не можна боронити справи безвиглядної, коли така оборона грозить моральною і політичною ізоляцією.

Наслідник Скшинського мін. Залеський походив з тої самої дипльоматичної школи. Хоча сипались на нього атаки за брак активности, він волів „відробляти“ всі прикрощі закордонного репрезентанта Польщі, від часу до часу виголошувати на соймовій комісії стереотипові бліді й нецікаві миролюбні промови та — не плисти проти міжнародніх хвиль. Цей його „брак активности“ став теж причиною призначення йому помічника в особі полк. Бека, який остаточно вповні зайняв місце п. Залеського, який дістав рекомпенсату у високій посаді у богатій фінансовій інституції.

І ось від якогось часу ми маємо нагоду приглядатись — очевидно, як далекі, невтаємничені, видці — процесові активізації польської за-

кордонної політики. Полягає вона ніби на щораз більшому — бодай зовнішньому, декляративному — унезалежнюванні себе від союзу з Францією і на яскравішому підкреслюванні своїх бажань та вимог — всупереч усім і вся, які в цих справах заінтересовані. На практиці довело воно у свому часі до голосних у пресі дисонансів з Францією (виїзд військової місії з Варшави) і Румунією (історія пакту неаґресії з СРСР) та до зашрубування до небувалої досі висоти польсько-німецького напруження. Про зовнішні обєктивні умовини, які безперечно вплинули на такі польські тенденції, — ми вже у свій час обширно писали. Ми зясовували вже теж значіння і практичний зміст польського одностайного „фронту на Захід“, який у закордонній політиці протиставився французько-німецькому зближенню та взагалі втягуванню Німеччини в орбіту західно-европейських політичних тенденцій, а у внутрішній ситуації Польщі зазначився скріпленням авторитету санаційного уряду, підтримуваного вже на цілій лінії — ендецією. Перейняття закордонно-політичних тез польської ендеції мусіло в наслідках довести до тих диковглядних явищ русофільства і совітофільства, про які в час теж уже була мова: поручування ввести російську мову як обовязковий предмет у всіх середніх школах Польщі, припинення у польській пресі всякої протисовітської кампанії, промовчування найбільших страхіть із внутрішніх відносин Совітів, ба навіть промовчування діяльности III. Інтернаціоналу на терені Польщі, врешті „золота ера“ для ріжношерстних москвофілів у Галичині.

Від часу наших останніх міркувань на ці теми на сторінках „Діла“, трапилась нова низка фактів із тої самої ділянки. Головний редактор „Ґазети Польскої“, головний референт бюджету й один із „втаємничених“, посол полк. Медзінський їздив до Москви, а швидко після його повороту подався туди начальник східного відділу у МСЗ полк. Шецель. Маршал Пілсудський приняв на довшій авдієнції у Бельведері Антонова-Овсєєнка, а польська проурядова преса поспішилася підкреслити, що це вперше більшовицький посол розмовляв із маршалом. Той самий маніфестаційний характер польська преса добачує у понеділковому обіді, на який мін. Бек запросив Овсєєнка, з польських університетів вибираються прогульки до СРСР (нпр. львівська політехніка), а паралельно з тою політичною взаємною адорацією йде затіснення господарських взаємин (експорт з Польщі текстильного краму, гутничих виробів, надії на оживлення Ґдині і т. п.). Зате статті про заломання комунізму у цілому світі, про повне банкроцтво більшовизму у Німеччині, про буквальний голод і відновлення періоду воюючого комунізму в СРСР, про заселювання пограничної полоси на Україні імпортованими з Московщини москалями і т. д. і т. д. — не найдете лінії в ані одній польській ґазеті на терені Річипосполитої!

Правда, їздив до Берліна віцемін. Шембек і тамошній польський посол був принятий Гітлером, який склав йому заяву, що Німеччина шануватиме договірно-правні норми супроти Польщі. Куртуазійну візиту склав теж маршалові Пілсудському, як військовому міністрові, новопризначений військовий аташе при німецькому посольстві у Варшаві. А проте засаднича тенденція сучасної польської закордонної політики: плисти проти переможних західно-европейських, ба навіть европейсько-американських хвиль, — та тенденція втримується надалі. Найяскравіше видно це по становищі супроти відновленого пакту 4-ох.

Хоча з того пакту викреслили ревізію мирових договорів, як одну з цілей нового бльоку; хоча ту справу признали надалі залежною від Ліґи Націй; хоча Франція отримала якісь ґаранті, що воля 4-ох великодержав не буде накидувана французьким союзникам; хоча взагалі пакт 4-ох у зміненій формі дає найширші можливости Польщі дальше боронити незарушности своєї території, — то проте становище Польщі зазначилось негайно як строго неґативне. Принайменше ПКЦ з широкою анонімовою статтею п. в. „Рішучий спротив Польщі проти всіляких спроб геґемонії в Европі“, чи передову статтю в „Часі“ „Примара пакту 4-ох“, чи цілу варшавську пресу з „Курєром Поранним“ і „Ґазетою Польскою“ на чолі, — скрізь ті самі протести і ті самі арґументи. Арґументи такі самі дивні, як дивний протест. Отже — читаємо — пакт 4-ох відновлює тайну дипльоматію на місце явної (?!) дипльоматії Ліґи Націй; пакт 4-ох неґує засаду Ліґи Націй „рівноправности всіх держав“; пакт 4-ох криє у собі велику небезпеку нарушення нинішніх основ мира в Европі і т. д. Річ ясна, що ніхто у світі не повірить, що Ліґа Націй була збірищем „рівноправних“ чи „рівнорядних“ держав, бо всі завжди знали і знають, що саме через те й збанкротувала Ліґа Націй, що була знаряддям геґемонії Франції. Так само смішними є жалі з приводу воскресення тайної дипльоматії, яка завжди жила і цвила і якої вислідом є всі вище згадані останні акти також польської закордонної політики.

Річ у чому іншому: у тому, що західні великодержави призадумуються над реорганізацією европейських відносин і що та реорганізація може обхопити також східну Европу. Тимчасом нинішній стан, статус кво, Східної Европи є Польщі в нинішній хвилині найвигідніший, а перед усякою зміною істнує острах. Джерело цього остраху лежить у прилюдній опінії, яка стоїть під переможним впливом ендецької ментальности й ендецького світогляду. Траґізм ситуації у тому, що ця ментальність анахронічна, а не може і не хоче достроїтися до нових часів і нових течій.

Роковини Івана Франка у Празі.

Прага, 22. травня 1933.

Є дні, коли втихають політичні пристрасти, коли серця всіх українців сповнені одним горем і одною радістю, коли „воля і думка єдина“ спрямовані наче в одну чарівну картину нашої минувшини, коли над нами зринає дух одного із наших провідників. Одним із таких небагатьох днів був святочний концерт, влаштований у Празі 20. травня ц. р. Міжорганізаційним Комітетом, памяти 17. роковин смерти Івана Франка.

На вступі Український Академічний Хор, під орудою студ. Р. Мировича, бадьоро проспівав Стеценкового „Прометея“ та „Вічного Революціонера“.

Наелектризувала заповнену велику салю „Увітарії“ святочна промова проф. Василя Сімовича. Змістовна, бездоганна формою, прегарна мовою, виголошена з правдивим чуттям і піднесенням, ця промова викликала щирий ентузіязм присутніх. Підкресливши позитивне значіння і вплив Драгоманова на ідеольоґію Франка, спинившись на революційній стихійности поета, проф. Сімович підкреслив ту апотеозу праці, якою був перейнятий Франко особисто і у своїй, такій багатогранній творчості. Овації, яким здавалося кінця не буде, були нагородою нашому видатному вченому.

Пан Е. Гакев, молодий і надійний соліст (волинський чех — вихованець української культури) чудово заспівав Лисенка „Гетьмани“ та „Безмежнеє поле“ на слова Франка. Публика змусила його до надатку. Співачка І. Туркевич-Мартинцева з величезним успіхом заспівала А. Рудницького „Не знаю, що мене до Тебе тягне“ (слова Франка), та Б. Кудрика „Удосвіта встав я“. Громові оплески змусили її ще двічі виступити з надатком.

Правдивою насолодою була технічно бездоганна гра на фортепяні Р. Сімовича (Й. Брамса „2 Балляди — оп. 10“, та, як надаток з Рахманінова), а також і виступи мішаного Українського Хору під орудою пані доц. Росіневич-Щуровської. Здавалось, що наше громадянство таки не пустить із сцени цього симпатичного й добре голосово диспонованого хору. Крім „Коваля“ Верниківського (на слова Франка) хор змушений був заспівати три надатки.

Чистий дохід з концерту призначено на будову памятника Іванові Франкові. *П. К.*

——o——

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 26. ТРАВНЯ 1933.

СТЕФАН ЦВАЙҐ. 4)

ҐУВЕРНАНТКА.

(Продовження.)

Поміж ріжними прикростями, на які аж тепер отворилося їх серце, відчувають найбільше одну. Зовсім тихо, без слова нікому, зобовязалися вони собі спричиняти своїй пані, що тепер така сумна, якнайбільше втіхи. Вони виконують свої завдання пильно і дбайливо, помогають собі взаємно, поводяться тихо, не дають найменшої причини для погани, навипередки сповняють кожне бажання. Але пані не завважує того і це болить їх. Вона зовсім змінилася в останнім часі. Часом, як одна з дівчат заговорить до неї, вона стрепенеться, мов пробуджена зі сну. А її погляд щойно потім блудно вертається з далекої далини. Часто годинами сидить і задумано дивиться перед себе. Тоді ходять дівчата на пальчиках, щоби її не перешкодити і почувають глухо і таємничо: тепер вона думає про свою дитину, яка пробуває десь далеко. І щораз більше, з глибини своєї жіночости, яка тепер у них пробуджується, люблять вони свою паню, що стала такою лагідною і тихою. Її хід, давніше такий пружистий і певний, тепер більше обдуманий, її рухи обережніші і діти вичувають у всім тім таємний смуток. Щоби плакала, не бачили ніколи, але її повіки часто зачервонілі. Бачать, що пані хоче скрити перед ними свій біль і ходять у розпуці, що не можуть її помогти.

А одного разу, коли панна Ельза стоїть обернена до вікна і проводить хустинкою по очах, молодша збирається нагло на відвагу, хапає ніжно її за руку і каже: Панно Ельзо, ви такі сумні останніми часами. Правда, що ми тому не винні?

Панна Ельза зворушено дивиться на неї і гладить рукою її мягке волосся. — Ні, дитино, ні — говорить. — Ви напевно ні. І ніжно цілує її в чоло.

*

Чатуючи так і підглядаючи, не випускаючи нічого з поля своєї обсервації, виловила в цих днях одна з них, як увійшла негайно до кімнати, одно слово. Це було тільки одно речення, бо родичі негайно перервали розмову, але кожне слово розпалює тепер у них тисячі здогадів. „Мені вже також щось подібного впало в око“ — сказала мама. „Вже я візьму її потім на допит“. Дитина взяла це спершу до себе і побігла, майже у тривозі до сестри по раду і поміч. Але вполудне запримічують обі, як погляди обоїх родичів дослідчо спочивають на необачно задуманім обличчі панни Ельзи, а потім стрічаються. По обіді каже мама спокійно до неї: „Прошу, зайдіть до моєї кімнати. Маю з вами дещо поговорити“. Панна Ельза схиляє легко голову. Дівчата тремтять на всьому тілі, вони чують, що тепер щось станеться.

І мерщій, як тільки панна Ельза входить до кімнати, кидаються за нею. Ці підслухи попід дверима, нишпорення по кутиках, наслухування і підглядання стали для них чимсь самозрозумілим. Вони вже зовсім не відчувають в тому погані і проступку, мають лише одну думку: заволодіти тайнами, якими їм заслонюють зір.

Наслухують. Але чують лише тихий шепіт нашіптуваних слів. Їх тіла тремтять нервово. Бояться, що все може для них пропасти.

Втім один голос стає міцніший. Це голос їх мами. Він злий і сварливий.

— Ви думали, що люди сліпі, що того ніхто не завважить? Вже я можу уявити собі, як ви сповнювали свої обовязки з такими думками і такою моралю. І такій особі я довірила виховування моїх дітей, моїх доньок, яких ви, Бог зна як, запустили...

Панна Ельза мовби щось відповідала. Але вона затихо говорить, щоби діти могли розуміти.

— Викрути! Викрути! Кожна легкодушна людина має свій викрут. Віддається таке першому ліпшому і про ніщо не думає. Добрий Пан-біг вже якось поможе. І таке хоче бути вихователькою, вчити дівчат. Це нахабність. Чейже ви не думаете, що я вас у такім стані буду дальше держати в хаті?

Діти слухають під дверима Мороз пробігає по їх тілі. Вони того всього не розуміють, але це для них страшне, чути такий гнівний голос мами і тепер як одиноку відповідь тихе, дике ридання пані. Сльози наплизають їм до очей. Але їх мама мовби була ще більше розлючена.

— Це одиноке, що ви знаєте, плакати тепер. Це мене не зворушує. Для таких осіб я не маю милосердя. Що з вас тепер буде, це мене зовсім не обходить. Ви вже будете знати, до кого маєте звернутися, я про це вас зовсім не питаю. Я знаю лише, що я когось, хто так підло занедбав свої обовязки, не стерплю ніодного дня в моїм домі.

У відповідь тільки ридання, те розпучливе, звіряче дике ридання, що пронизує дітей під дверми дриготою. Вони ніколи не чули, щоби хто так плакав. І глухо відчувають вони, що хто так плаче, не може бути винний. Їх мама мовчить тепер і чекає. Потім нараз каже шорстко:

— Так, це хотіла я вам сказати. Спакуйте сьогодні свої речі, а завтра рано прийдіть по свою платню. З Богом!

(Продовження буде.)

——o——

Польсько-радянське зближення.

Радянський посол у Варшаві, Овсеєнко приймав 23. ц. м. обідом польського міністра закордонних справ Бека. Останню авдієнцію посла Овсеєнка у марш. Пілсудського в Бельведері, де пос. Овсеєнко був першим з радянських послів, якого приняв марш. Пілсудський, та згаданий вище обід, вкінці відвідини радянських господарських представників уважають у політичних і господарських колах дальшим виявом польсько-радянського зближення у всіх ділянках життя.

Наради розбройної конференції.

ЖЕНЕВА, 24. V. ПАТ. Президія розбройної конференції зібралася вчора в справі рішення щодо дальшої праці головної комісії. Перед тим предсідник президії Гендерсон запросив до себе делегатів пятьох великодержав і нарадився з ними, предложив президії, щоби головна комісія займалася на переміну справою безпеки і справою розброєння. Пропозицію принято всупереч бажанню французького делегата Поля Бонкура, який домагався, щоби наперед розглядати справу безпеки.

Згідно з рішенням президії головна комісія розбройної конференції приступила до першого читання британійського розбройного проєкту. Між іншими промовляв польський делегат Рачинський, домагаючись доповнити британійський плян, а саме: 1) строгою контролею зброєнь, 2) забороною приватної фабрикації зброї та 3) забороною дозброюватися. Поправок домагався теж французький делегат, бороначи м. і. теза нищити, тільки передати в розпорядження Союзу Народів.

Жидівська скарга на Німеччину.

ЖЕНЕВА, 24. V. ПАТ. Всупереч сподіванкам рішення в справі вписання на дневний порядок Ради Союзу Народів петиції Бернгайма зі скаргою на Німеччину за переслідування жидів, не западе на завтрішньому засіданні Ради. Німецька делегація розвинула агітаційну закулісову акцію, щоби відложити справу до сесії у вересні ц. р. Чи німецькі зусилля будуть успішні, покажеться в найближчому часі.

Маневри німецької воєнної фльоти.

БЕРЛІН, 24. V. ПАТ. Дводневні маневри німецької воєнної фльоти в Кільонії скінчилися вчора дефілядою цілої фльоти перед канцлером Гітлером і міністрами республики. Гітлер відвідав панцирник „Дойчлянд“, інформуючись про подробиці вправ та зброєння.

В ночі відбулися артилерійські вправи, причому стріляно гострими стрілами 15 цм. і 28 цм. до корабля, яким кермували електромагнетичні филі. На закінчення вправ уладжено стріляння з протилетунських гармат. Вечором Гітлер з міністрами відлетів до Берліна.

Французька правиця проти пакту 4 держав.

ПАРИЖ, 24. V. ПАТ. На вчорашньому засіданні палати депутованих підчас дискусії над фінансовим законом провідник правиці Люї Марен заявив, що повалить уряд Даляд'єра, якщо він підпише пакт чотирьох держав. Прем'єр відповів, що досі обходився без підтримки Марена і пакт чотирьох підпише, якщо буде ним вдоволений.

Концерн Морґана під контролею.

ЛЬОНДОН, 24. V. ПАТ. Льондонська Сіті порушена вісткою про розпочату американським сенатом інвестигацію фінансових операцій найбільшого фінансиста на світі, Морґана, якому підлягають великі американські банки. Інвестигація, яку наказано під натиском президента Рузвельта, є дальшим етапом його боротьби з верховною владою американської фінансієри. Морґана боронить колеґія найзнаменитших правників.

Японсько-китайське перемиря.

ЛЬОНДОН, 24. V. ПАТ. Вістка про підписання перемиря між командантами японських і китайських військ не потвердилася. Є тільки устна умова. Зачуває, що японці, мовляв, заґарантували китайським військам безпечний відворот з Пекіну і відступ з тієї частини фронту.

ТОКІО, 24. V. ПАТ. З урядових кол повідомляють, що перемиря між Китаєм і Японією буде підписане завтра.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

За океаном.

Як приготовляють український павільон на світовій виставі в Шикаго.

Український артист-маляр о. Гліб Верховський перебрав на себе, разом з українським декоратором п. Т. Катмаєм, справу внутрішнього удекорування українського павільону на Світовій Виставі в Шикаго. Йде насамперед про артистичне удекорування головної салі в павільоні. Вона на думку о. Верховського мала би бути розмальована в дусі ідей 17-ого століття, так що головною нутою стилю була би поліхромія по дереві. Стіни салі мають прикрасити стилево зробленим тризубом і гербами українських земель. Інші салі павільону будуть розмальовані більше просто, бо стіни і так мають головно бути зужиті на різного роду експонати, між якими поважне місце займатимуть образи наших новітніх артистів. В українському стилі буде також розмальований ресторан. Декорації ресторану будуть у стилі народнім, етнографічнім, і будуть переважно оперті на орнаментиці писанок та вишиванок. Котиш з писанок буде зужитий також і на ляпи. Є надія, що великою принадою українського павільону буде наш літній театр. Саме тепер Українська Виставова Корпорація працює спільно з дотичними артистами над детайлічним робленням щоденних пополудневих та вечірніх програм театру.

Участь південно-американських українців у виставі в Шикаго.

Українські колонії Бразилії й Арґентини дуже живо і щиро відгукнулись до справи участи у Світовій Виставі в Шикаго. Не зважаючи на важкі економічні відносини, які панують в Південній Америці, тамошні українці зібрали дуже поважну суму гроша на будову українського павільону. Крім матеріяльної допомоги йде для Виставової Корпорації з Південної Америки також поміч духова. Багато українських артистів, і з Бразилії і з Арґентини, відгукнулось на заклики Корпорації і вже повисилали цікаві експонати до українського павільону. Події, які склалися на наших землях в останніх роках, спричинили те, що ми й самі часто не знаємо, де і які є українці і що вони роблять. Треба було аж такої події, як Вистава, щоб довідатись за багато щирих і талановитих робітників на українській нардонім полі, розкинених по всіх кутах світу. Довідуємося, що поважне число наших братів з Південної Америки вибирається відвідати Виставу й особисто.

Участь закарпатських українців у Виставі.

У звязку з оснуванням спеціяльного Карпато-Руського Виставового Комітету в Ужгороді, який займається справою улаштовування окремого підкарпатського відділу в українському павільоні, завязалися в останніх днях місцеві підкарпатські виставові комітети і в Америці. Декілька з цих підкарпатських комітетів уже увійшло в тісніші звязки з Українською Виставовою Корпорацією в Шикаго.

Новий український часопис.

З початком червня зачне виходити в Шикаго український католицький тижневик „Основа“. Филимон Тарнавський, парох в Честер, Па., котрий приєднав кількох визначних співробітників в Америці і в старому краю.

Зміна адреси 1 зол. Можна пересилати почтовими марками.

Пакт 4 держав затягається.

ЛЬОНДОН, „Дейли Телеґраф“ стверджує, що переговори в справі пакту не розвиваються так, як спершу здавалося, головно з огляду на неґативне становище Польщі та Малої Антанти.

Бюро Райтера повідомляє, що переговори затяглися, бо держави не можуть погодитися на такі точки: 1) на який час має обовязувати пакт, на 4 роки, чи на 5, як того домагається Німеччина, чи аж на 10 літ, як того бажають собі інші держави; 2) щодо способу, як дразливу справу ревізії трактатів долучити до 2-го арт. пакту.

Заборона прапорів.

ВІДЕНЬ, 24. V. ПАТ. Урядова „Вінер Цтґ.“ оголосила розпорядок, що забороняє вивішування комуністичні, соціял-демократичні і націонал-соціялістичні прапори під загрозою кари до 2.000 шілінґів і арешту до 30 днів.

Пропав посол

БЕРЛІН, 24. V. ПАТ. Преса повідомляє, що соціял-демократичний посол до пруського сойму Кутнер пропав без сліду. Ані його родина ані партійна влада не знають, де він подівся. Кутнера, що не прийшов на засідання пруського сойму і не оправдав своєї абсенції, виключили згідно з правильником на 90 засідань.

По широкому світі.

— Засідання пруського сойму і центрової фракції райхстаґу скликано на 31. ц. м.

— Між Японією і В. Британією прийшло до непорозуміння наслідком арештування японською владою секретаря брит. амбасади в Токіо Крова, що робив фотографічні знимки з уфортифікованого побережа.

— В Мінхені і Ваймарі арештовано 200 купців за побирання лихварських цін і запроторено до концентраційного табору.

З природи й техніки.

ПРОПАМЯТНА КНИГА І. КОНГРЕСУ УКРАЇНСЬКИХ ІНЖИНІРІВ.

Накладом Українського Технічного Товариства у Львові появилася на днях „Пропамятна книга І. конгресу українських інжинірів, що відбувся саме рік тому (15. і 16. травня 1932 р.). Вже сама мистецька окладинка цієї книги (роботи П. Ковжуна) робить симпатичне враження. Те враження збільшується, коли переглядаємо зміст книжки. І так інж. Крохмалюк Ю. розповідає коротко про природний розвиток організаційного життя українського інжиніра в краю і на еміґрації (три зїзди українських інжинірів в краю: 1919 р. в Станиславові, 1923. р. і 1929. р. у Львові та один на еміґрації 1930. р. в Подєбрадах) та про підготовчі праці до І. конгресу українських інжинірів у Львові.

На сторінках 7—56 маємо докладний звіт з передконгресових праць та самого конгресу і всі резолюції конгресу. Цю частину пропамятної книги прикрашують фотографічні знимки президії конгресу, його відкриття, поодиноких комісій, технічної виставки, його учасників та заголовного листка 1. ч. „Вістей“ конгресу. Для українського загалу дуже цікава статистика українських інжинірів і студентів високих технічних шкіл на західно-українських землях і еміґрації, переведена інж. С. Пастернаком при допомозі Української Господарської Академії в Подєбрадах, українських студентських та інжинірських організацій, а вміщена на кінці пропамятної книги. а її даними мінімальна кількість українських інжинірів на зах.-українських землях і на еміґрації була в 1932 р. 1104 осіб. Розуміється, що ця цифра торкається тільки інжинірів, зареєстрованих у товариствах. Статистика ілюстрована численними таблицями та графіконами.

НОВЕ ЧИСЛО „ТЕХНІЧНИХ ВІСТЕЙ“.

Перша статтн 3. числа „Технічних Вістей“ (за травень і червень 1933.) незвичайно цікава. Інж. В. Пристай описує в ній сумний стан електрифікації на західно-українських землях. А саме маємо на цих землях численні, відокремлені та не повязані зі собою проводами дрібні й найдрібніші (в цілої Польщі) електрівні. Поліське воєвідство мало в 1927 р. 14 електричних заведень загальної потужности 1938 кільоватів, волинське 19 заведень з 1683 кільоватами, тернопільське 11 заведень з 1395 кільоватами, станиславівське 23 заведень з 5046 кільоватами та львівське 37 заведень з 39067 кільоватами. Майже всі ці заведення працюють неекономічно (з кальоричних оглядів) і ціна за електричну струю мусить бути в них дуже висока. Взагалі відносини в електричнім господарстві західно-українських земель (крім Львова та бориславського басейну) просто архаїчні. На увагу заслугують львівська електрівня та електрівня „Премієр“ у бориславськім нафтовім басейні (Тустановичі). Перша з них передає електричну енерґію не тільки для Львова, але також довколичних і дальших громадам (Винники, Ясиничі, Брюховичі, Жовква). В майбутньому львівська електрівня буде обслуговувати повіти: Львів, Городок, Яворів, Жовква, Рава Руська, Рудки, Бібрка, Камінка Струмилова, Перемишляни і Золочів. Електрівня „Премієр“ в Тустановичах дає електричну енерґію кільканадцяти громадам. Між ними находяться: Самбір, Борислав, Дрогобич, Трускавець, Стебник і Стрий. В другій статті подають інжинири М. Корначевський та К. Кізюк висліди переведених ними металою вагову помірів питомого тягару деяких родів вальцьованої сталі. Інж. Ю. Величко подає простий спосіб обчислювання технічних величин, що відіграють ролю при розрахунку залізних трямів, при помочі сконструованого ним номограму

Доповнюють це цікаве число реферати з ділянок металюрґії, хемії, електротехніки, водного будівництва і меліорації (цікаві проекти меліораційних робіт на Закарпатській Україні коштом 32 міліонів ч. корон!), агрономії, огляд технічних новин та звідомлення Українського Технічного Товариства у Львові.

ПРИЧИНИ ПЕРСЬКО-АНҐЛІЙСЬКОГО НАФТОВОГО КОНФЛІКТУ.

Славний спір за перську ропу повстав наслідком виповідження перським урядом ропної концесії „Анґлійсько-перській ропній компанії“, якої 55 відсотків акцій є власністю анґлійської держави. Виповідження відбулося ще з кінцем листопада 1932 р. Цю концесію до експльоатування покладів ропи в південній і середній Персії дав перський шах ще 1901 р. канадійському „спецові“ гірництва д'Арсіна на 60 літ без застережень щодо скоршого виповідження. Зате перський уряд мав діставати 16 відсотків від брутта.

В 1905 р. д'Арсі відступив цю концесію „Анґлійсько-перській ропній компанії“, яка знов відпродала у 1912 р. 55 відсотків своїх акцій анґлійському державному скарбові. Згадана компанія розбудувала швидко ропні джерела та збудувала спеціяльні руропроводи, якими транспортує добуту ропу з Хузістану до Перського заливу. На острові Абадан (в тім самім заливі) біля перського міста Магамери вибудували анґлійці величаві збірники (танки) на ропу та спеціяльні уладження для заладовування ропи на кораблі В цей спосіб острів став дуже важною базою для опалюваних ропою анґлійських воєнних і торговельних кораблів у західній частині Індійського Океану. Крім цього анґлійська компанія побудувала в області ріки Карун у південно-західній Персії низку шкіл, шпиталів, місійних заведень та торговельних станиць. Політичні впливи Анґлії збільшилися ще значніше після закладення анґлійцями перського державного банку в Тегерані, який почав видавати перські державні банкноти.

З приходом на перський престіл (в 1926 р.) енерґійного шаха Реза Пеглевія, цього перського Кемали, починається господарська еманципація Персії. Щоби стати незалежною від радянських, турецьких і іракських (себто анґлійських) торговельних доріг, будує Персія свою власну залізницю з півночі від Каспійського моря через столицю Тегеран на південь до Могамери над Перським заливом. Державний перський банк переходить з рук анґлійців до рук персів. Анґлійцям забороняють перелітати Персію повітряним шляхом з Каїро (в Єгипті) до Карачі (в Індії). Після цих заходів перський уряд відважився виповісти анґлійцям ропну концесію, мовляв, він не має змоги докладно вглядати у рахунки компанії

ВЕЛИТЕНСЬКИЙ МОТОР ДІЗЛЯ.

В Зединених Державах Північної Америки будують під цю пору величезну машину Дізля. Її довжина має 19,5 метрів, висота 10,5 метрів. Кожний з 8 циліндрів цього мотору має на 90 центиметрів великий промір. Толок відбуває в циліндрі дорогу півтора метра. Цей мотор Дізля служить до порушування ґенератора електричної струї потужністю 15 тисяч кільоватів. Ропа дістається до мотору внаслідок тиснення 422 кільограмів на квадратний центиметр. Мотор робить 115 оборотів на мінуту. Тому, що фірма, яка будує цей мотор, є думки, що рентовність тим більша, чим більша машина Дізля, задумує вона в найближчім часі вибудувати ще більший мотор Дізля, який має порушувати ґенератор електричної струї потужністю 30 тисяч кільоватів. Цей мотор буде давати 187 оборотів на мінуту.

А. А

Ще до концерту Українських Ревелєрсів.

У звязку з інцидентом, який трапився на нашому концерті в дні 11. травня п. р. вважаємо конечним подати декілька завваг про провокаторську роботу людей, які цей інцидент спричинили.

Отже є деякі люди — нам зрештою відомі, — які з чисто особистої неоправданої ворожнечі до одного з членів хору Укр. Ревелєрсів „Евгена“ стараються всіма силами шкодити хорові. Одначе знаючи, що самі собою вони не вспіють нічого вдіяти, підшиваються все під чиюсь фірму, щоби тим лекше збити громадянство з пантелику. І так безпосередньо перед нашим концертом у Львові 11. V. розкинули летючки, в яких накликували до бойкоту нашого концерту з „відомих“ причин, а пояснення мали появитися в черговому числі „Нашого Клича“. Це очевидно була провокація і „Наш Клич“ оголосив (у формі оголошення в Акад. Домі), що з тим „зазивом“ не має нічого спільного. Тоді ці панове здобулися на „подвиг“ у формі „бомби“ на салі, причому їх зловили майже за руку.

І тому на цьому місці остерігаємо всіх наших Вельмишановних Гостей і Симпатиків перед цього рода провокаціями на будуче та перед фальшивими поголосками, які евентуально ці люди будуть поширювати перед новими нашими концертами. Рівночасно остерігаємо цих людців перед дальшою їх „роботою“. Бо це востаннє ми не подаємо до загального відома і назвиськ; та не завагаємося цього зробити, коли вони не залишать своєї „чесної“ роботи.

Управа Хору Українських Ревелєрсів „Евгена“ у Львові.

До похоронів бл. п. Овкс. Стефановича.

1) На нараді представників усіх українських центральних устано і організацій, що відбулася 24. V. ц. р. в Т-ві Просвіта“ під проводом заст. голови ред. Вас. Мудрого, ухвалено одноголосно, щоби для вшанування памяти і великих заслуг Покійника, **всукраїнські центральні установи й організації зложили висоту коштів похоронів на Т-во „Рідна Школа“**, для якої головно присвячував Покійник свої найкращі сили. 2) Ухвалено відкликатися до товариств, організацій і громадянства щоби **замісць вінців на могилу Покійника зложили датки на „Рідну Школу“.**

Юрій Гасенко помер.

Смерть українського винахідника т. зв. морської блохи

Париські часописи занесли вістку, що минулого тижня помер у Франції еміґрантом відомий за цілий світ український винахідник-конструктор т. зв. морської блохи —Юрій Гасенко, проживши ледви 44 роки.

Гасенко уродився як син туркменського бея та матері українки на Кавказі. З хати виніс щиру любов до України і скінчивши техніку в Москві та Одесі, став у цьому місті інжиніром корабельного будівництва. Захоплений хвилею будови Української Держави, Гасенко кинув посаду та пішов до армії, в якій був поручником Начальної Команди Військ УНР для т. зв. кавказького фронту. Пізніше вислали його з представництвом уряду УНР до Румунії, де він перебув до того часу, поки не мусів, зложивши рішучий протест проти окупації Буковини й Бесарабії, виїхати з Букарешту.

Опинившись на еміґрації невтомний Юрій Гасенко почав будувати найшвидший човен світа, т. зв. морську блоху, що спираючись в основах на вигляді водних комах їх плавців, плив водою, опісля вискакував з неї деякий час летів у повітрі. „Морська блоха“ стала відразу технічною сензацією цілого світу, на міжнародніх морських перегонах Анґлія—Франція залишила далеко за собою всі рекорди у швидкості плавби. Імя Гасенка, українського еміґранта, стало відоме цілому світові. В деякий час пізніше морська блоха втонула підчас випробу на одному ці-

Музей Визвольної Боротьби України у Празі.

Виказ жертв зложених на будову Українського Дому.

З українських орґанізацій та установ уже надіслали свої жертви: **Анґлія:** Українське Бюро в Льондоні, перша рата, амер. дол. 200. **Чехословаччина:** Український Академічний Комітет, Прага, чк. 500 (перша рата); Українська Господарська Академія в ЧСР, Подєбради, чк. 300, крім того збірка 22. січня чк. 500; Видавництво Української Молоді у Празі, амер. дол. 10; Союз Українських Пластунів Еміґрантів, Українське Педагогічне Т-во у Празі, Українське Історично-Фільольоґічне Т-во у Празі, Українське Т-во Прихильників Книги у Празі, Українське Обєднання в ЧСР. та Праська Громада Української Радикально-Демократичної Партії по чк. 100; Спілка ім. Мазепи (УСІМ) у Празі, перша рата, ам. дол. 5; Український жіночий Союз у Празі та Союз Організацій Українських Інжинірів на чужині по чк. 50; Українська Громада в Мельніку чк. 40; Український Всепрофесійний Робітничий Союз, відділ у Празі, збірка 22. січня чк. 54; Український Високий Педаґоґічний Інститут у Празі, збірка, чк. 34; пластові курені у Празі, збірка 22. січня, чк. 30; курінь пластунок ім. Л. Українки при українській гімназії у Ржевницях, чк. 10. **Бельґія:** Т-во „Незалежна Україна“ у Брюселі, бельґ. фр. 100; Представництво в Бельґії Головної Еміґраційної Ради, бельґ. фр. 100; Спілка Українських Інжинірів у Бельґії, бельґ. фр. 50. **Польща:** Український Центральний Комітет у Варшаві, чк. 110.10 і збірка 22. січня поль. зол. 131.50; Т-во Інжинірів Еміґрантів у Польщі, зол. 45; Союз Українок Еміґранток у Польщі, чк. 100; Український Центральний Комітет у Лодзі, зол. 5. **Франція:** Бібліотека ім. С. Петлюри, Париж, фр. фр. 100; Редакція „Тризуб-у“, Париж, фр. фр. 100. **Люксембурґ:** Українська Громада в Люксембурґу, збірка на підписану листу, чк. 111.30. **Арґентина:** Українське Т-во „Просвіта“ та Українське Т-во „Сокіл“, збірка на святі 22. січня, амер. дол. 18.

Жертви на Український Дім у Празі присилати на адресу директора музею проф. Д. Антоновича: Prof. D. Antonovyč, Praha Nusle 245. Czechoslovakia

—o—

мецькому озері, та проте Гасенко до смерти мріяв про її відбудову і переїзд нею з Европи до Америки під українським прапором. На жаль, емігрантські злидні не дозволяли на реалізацію цих мрій.

Гасенко працював крім того пером і подарував дітючій літературі одну з найкращих її книжок „Ная з джунглів". Видав теж був мапу розселення українського народу по всьому світі із зазначенням усіх його кольоній та до самої смерти, що несподівано і в самому розгарі літ захопила його, писав спогади зі своєї дипльоматичної служби в Букарешті. *(ак).*

—o—

ЗАПОВІДАЮТЬ ІЗОЛЯЦІЮ ФРАНЦІЇ.

БЕРЛІН, 24. 5. ПАТ. З приводу промови Поль Бонкура на розброїйній конференції німецькі часописи закидають Франції, що вона проволікає наради конференції, виразно саботує її. „Д. Альг. Цтг." називає сонними мріями охоту Гендерсона покінчити праці розбройної конференції перед початком світової господарської конференції. „Дер Таг" каже, що теперішня дискусія в гол. комісії безвартісна та заповідає чинну участь Німеччини в дебаті, коли вона матиме практичне значіння. — Часописи передбачують ізоляцію Франції на терені конференції, головно після заяви Гітлера, яка значно поправила положення Німеччини.

—o—

ПРОМОВА ПОЛЬ БОНКУРА.

ПАРИЖ, 24. V. ПАТ. Авас повідомляє зі Женеви, що Поль Бонкур у промові в справі военних матеріялів зазначив, що Франція буде вірна своїм зобовязанням і ідеї зорганізованого мира. Промову цю виголосив Поль Бонкур у порозумінні з Даладієром.

—o—

БЕЛЬГІЙСЬКІ МАНЕВРИ.

Над німецьким кордоном відбуваються перші від часів світової війни маневри бельгійської армії.

ПЕРЕСЛУХУВАННЯ МОРГАНА.

НЮЙОРК, 24. 5. ПАТ. У дальших зізнаннях Морган ствердив, що в 1931 і 1932 р. не заплатив доходового податку, а на однім лише трансакції втратив 21 міліонів долярів. Кілька позичок, які він дав, наразило його на поважні втрати, бо не мали достаточної гарантії і довжники не заплатили їх.

НОВИНКИ

— **З приводу смерти Незабутнього нашого Катехита о. Александра Стефановича** взиваємо всі колишні Його учениці явитися якнайчисленніше на похоронах в пятницю 26. ц. м. Одночасно повідомляємо, що в справі датків, зложених на нашому Зїзді в 50-ліття священства Покійного, підписаний Комітет скличе в найближчому часі нараду і подасть її ухвали до відома товаришам і товаришкам. — **Марія Білецька, Осипа Паньківська, Ольга Бачинська, Константина Малицька.** 1998

— **Комунікат Організації Українців міста Львова.** Взиваємо всіх наших членів, щоби в неділю 28. травня ц. р. обовязково взяли участь у святі відкриття нагробника Івана Франка. Просимо згуртуватися в год. 8.30 вранці у вулиці Пекарській (від Анатомії до вул. Гловінського), або у вулиці Гловінського в місці, яке вкажуть впорядчики свята. При цьому звиваємо наших членів безумовно підчинятися вказівкам впорядчиків. — **Народня Організація Українців міста Львова.**

— **Білети на концерти** з нагоди відкриття нагробника І. Франка можна буде дістати у четвер 25. ц. м. у канцелярії Т-ва „Просвіта", Ринок 10. І. пов. З огляду на свято, у четвер, книгарня „Просвіти" буде у цей день зачинена.

— **Замісць вінка** на докінчення будови нагробника на могилі І. Франка зложило Т-во Допомоги Емігрантам з В. України у Львові 10 зол.

— **Вийшло нове число „Зиза"** (рік X., ч. 10. з 20. травня 1933). Число має наскрізь актуальний характер (для гумористично-сатиричних фейлетонів й ілюстрацій використані такі моменти, як недалеке відкриття нагробника І. Франкові, холодний і заплаканий травень, „навернення" до свята УМХ „Нашого Прапору" і „Комаря", які проти того свята виступали, „Луси" на святі УМХ, „любов і Черче", спорт під зливним дощем і т. п.). Число надзвичайно ріж-

ФРАНЦУСЬКА МІН. РАДА АПРОБУВАЛА ПАКТ 4-Х.

ПАРИЖ, 24. 5. ПАТ. „Популер" повідомляє з добре поінформованого джерела, що французька рада міністрів апробувала проект пакту 4-х у новій редакції. Уряд — зазначує часопис — признав, що зміни введені до проекту є значною поправою в порівнянні з попередніми предложеннями Мусолінія, одначе з французької точки погляду зміни ті невистарчаючі. Та щоби не допустити до розбиття переговорів рада міністрів постановила вести далі переговори, аби розглянути проект пакту та щоби оперти його на ширших основах.

ГІТЛЕРІВСЬКИЙ ПОЗДОРОВ НА СПОРТ. ЗМАГАННЯХ.

ЕСЕН, 24. 5. ПАТ. Спортовий комісар надренської провінції видав розпорядок, щоби змагуни перед початком змагань на грищах здоровили публику гітлерівським привитанням. Це саме має бути і після змагань.

ПОМЕР Б. ШЕФ АНГЛ. ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ.

ЛЬОНДОН, 24. 5. ПАТ. У Каннах помер на 69. році життя адмірал Веміс. Покійний був шефом головного штабу британської военної фльоти підчас світової війни. Веміс заступав Англію у переговорах в справі заключення перемиря.

народне й дотепне, особливо приємно вражає помітний поступ у рисунках нового ілюстратора „Зиза", який у нічому вже свому попередникові не уступає.

— **Ректором львівського університету** вибраний на три шкільні роки професор римського права Маркиль Хлямтач.

— **Коли і де вільно тріпати?** Львівський магістрат рішив, що тріпати предмети на подвірях вільно тільки від 7. до 10. год. передпол. Для льокаторів, що мешкають в партері, оскільки нема партерових ганків, повинні бути окремі уладження до тріпання на подвірю, льокатори на поверхах мають тріпати на внутрішних ганках. Витирачки до ніг і сходові хідники вільно тріпати тільки на подвірю.

— **Податок від фотографії.** Є поголоски, що в Польщі оподаткують фотографії непашпортового формату.

— **Гостре стріляння на Замарстинові.** В днях 1.—28. червня ц. р. будуть на військовій стрільниці на Замарстинові під Львовом вправи військових відділів, сполучені з гострим стрілянням. Терен, загрожений стрільнями, буде обставлений військовими стійками і всі прохожі мусять безумовно піддатися їхнім приказам.

— **Напад на вчительку.** Під лісом в Лопатниках пов. Стрий на вчительку Ядвигу Гондівну напав якийсь чоловік, затягнув її в ліс і пробував її знасилувати, грозячи їй смертю, якщо буде опиратися. Коли вчителька почала кричати, напасник видер їй золотий годинник вартости 250 зол. і втік. Глядає за ним поліція.

— **Засудили шпіона.** Перемиський військовий суд засудив вояка Бженчика за шпіонажу на пять літ і два місяці вязниці та видалення з війська.

— **Катастрофа літака.** На полях фільварку Шальоник (пов. Рава Р.) в середу розбився зовсім літак катовицького аероклюбу, що летів зі Львова на летунський мітинг до Варшави. Оба летуни врятувалися.

—**Понищили придорожні деревця.** ПАТ повідомляє: Невідомі люди понищили кількадесять деревець при повітовій дорозі Ярослав-Сінява-Майдан. Влада приказала даним громадянам засадити нові деревця.

— **Клопіт із евангеликами.** ПАТ повідомляє: В селі Дуньківці біля Радимна прийшло до бійки з причини оснування евангелицької громади методистів. Побили пастора методистів Найдера.

— **Смерть багатого українця в Бразилії.** Бразилійські часописи розписуються про українця Антона Тимця, який недавно вмер нагло в Куритибі. Був він родом з Галичини. Перед трицяти роками виїхав з Куритиби до Північної Америки, де замешкав у Сан Франціско, в Каліфорнії і працював як огорородник. У тім часі постарався за американське громадянство. Перед кільканацятьма роками повернувся до Парани й замешкав у Куритибі. Носився з гадкою заложити огородничу школу для українців, але мабуть не найшов відповідного місця. Працював як простий робітник не з потреби, але радше, щоби забити час, бо був нежонатий. По смерти суд занявся списанням інвентаря покійного та, переглядаючи папери, найшов банкові книжочки на півміліонову суму, майже всю зложену в північно-американських банках. Тому, що Тимцьо був нежонатий, судова влада почала шукати правних спадкоємців. По довшім часі господар дому, українець, у котрого мешкав померший Антін Тимцьо, найшов між старими паперами тестамент, написаний ще 1921 року в Сан Франціско. Цей документ установив виконавцем цього тестаменту американського консуля. У цім тестаменті Тимцьо призначив одну десяту частину свого майна на школу в Ню Йорку, в котрій учився багато українців. Другу десяту частину призначив на найдільніше товариство на Україні, після оцінки сестри, Роми Тимцьо, що мешкає у Львові, як також Теклі і Юрка Дениса, що мешкають у Сан Франціско. Вісім десятих частин свого майна померший призначив своїй сестрі, Романії Тимцьо, зам. Турянська, що мешкає у Львові, свому братові Йосифові Тимцьо зі Львова та сестрінкам Марії Тимцьо і Теклі Денис зі Сан Франціско. („Свобода").

— **Хочуть арештувати Марлену Дітріх.** Префект париської поліції Шіяп приказав перестерегти фільмову артистку Марлену Дітріх (яка тепер є в Парижі), щоби прилюдно не ходила в мужеському одязі, бо інакше її арештують.

— **Гітлер — воплочення революції середньої кляси.** Американська письменниця Дороті Тамсон, жінка Синклера Луїса, вернула з Европи після кількатижневого побуту в ріжних краях, найбільше в Німеччині. На привіт газетярам сказала, що цілковито змінила свій погляд про Гітлера. Вона передтим вважала його малим чоловіком, але тепер дивиться на нього як на воплочення революції середньої кляси, отже найбільш фантастичної революції, які доверщилися в історії. На її думку положення жидів у Німеччині цілком безвиглядне. Вона каже, що це революція проти культури. Це не лише винищення пролетаріяту, але й аристократії. Ціллю революції є поворот до найпростішого життя на зразок давніх спартан, хочби навіть ціною обниження життевої стопи. Німецький загал задоволений тією переміною понять і тому панування Гітлера не швидко скінчиться. Німецький крик за мілітаризацію може бути небезпечним у будуччині, бо тепер ніхто в Німеччині не думає серіозно про війну.

— **130 осіб погибло в пустині.** Мешканці кількох сіл в краю Сомалі (Африка) рішили переселитися до англійської кольонії Кенія. 130 людей, з того половина жінок і дітей, вибралося караваною крізь пустині і пропало без вістки. Аж недавно найдено їх трупів серед пісків, де погибли із спраги. Разом з ними згинули звірята. Трагедія склалася недалеко ріки Тана. Якби нещасні люди перейшли були ще 15 км. дальше, були би врятувалися.

КОЖНИЙ ПЕРЕДПЛАТНИК

одержує точно часопис, тому повинен памятати

про відновлення передплати.

Із судової салі.

Великий політичний процес у Чорткові.

Перед лавою присяглих у Чорткові почався 22. травня ц. р. великий політичний процес. На лаві обвинувачених сидять: Андрій Прокіпчук, Михайло Гарапяк, Іван Козак, Павло Микитин, Іван Лилик син Андрія, Іван Лилик син Проця, Демян Королик, Дмитро Палечнюк, Іван Кінащук, Павло Юрчак, Дмитро Борщ, Демко Щепановський, Антін Комарницький (всі селяни з Винятинець, пов. Заліщики); Дмитро Потятиник з Княжидвору, Гриць Романко з Добровлян (б. ученики учит. семинарії в Заліщиках), Тадей Юрійчук, абс. учит. сем., Юрій Дідур, б. ученик сем., Ярослав Комарницький, б. ученик сем., Мирослав Осадчук і Дмитро Гембатюк (всі з Заліщик), Степан Голик, Ольга Ґоївна, абс. учит. сем. з Тлустого, Евген Онищук, студ. політ. з Коломиї і Роман Мигаль, студ. прав зі Львова.

Всім підсудним закидає акт обвинувачення приналежність до УВО. і поширювання „Сурми" та Бюлетину ОУН.

Розправа розписана на 12 днів. Десятьох підсудних відповідає з вільної стопи.

Розправу веде віцепрез. Кучкевич, вотують радн. Ляндав і Шерер, обвинувачує підпрок. Валявський. Боронять адвокати: д-р Володимир Електорович, д-р Остап Юрчинський і д-р Михайло Росляк з Чорткова.

—o—

СПОРТ.

Станиславів. СТАНИСЛАВОВІЯ—ПРОЛОМ 2:0.

Друга програла Пролому у змаганнях за мистецтво Б-кляси, при чому його противник Станиславовія грав теж доволі слабо.

Делятин. У. С. Т „ПРУТ" (Делятин)—СОКІЛ (Коломия) 2:9.

В неділю 21. V. відбулися тов. змагання копаного мяча в Делятині між У. С. Т. „Прут" і „Соколом" з Коломиї. Сокіл хоч у резерв. складі, був у знаменитій формі. Для Сокола ворота здобули: Зощук Ів. 5, Березовський С. 2 і Піржек 2, для Пруту: Семенів і Стефурак. Судди мгр. Гарасимович. Видців понад 200.

А. З. С.—Л. К. С. і У. С. С. К.

Ситківкові змагання між цим спільним польським академічним клюбом та нашими найкращими змагунами із ЛКС та УССК відбудуться в суботу 27. ц. м. в год. 3-ій та в неділю 28. ц. м. в год. 2-ій попол. на нових токах ЛКС при вул. Войтіха. В програмі 9 гор. Докладніше про ці надзвичайно цікаві змагання подамо завтра.

ЗАКОРДОННА ДРУЖИНА У ЛЬВОВІ.

В неділю, 28. ц. м. розіграє львівська Погонь змагання з бельгійською дружиною з Лієжа „Стандард Клюб", що викликало самозрозуміле зацікавлення у всіх спортових кругах Львова.

ЗА ДЕЙВІСОВУ ЧАШУ.

У чвертьфіналі змагань за Дейвісову чашу стрінуться такі держави: Англія—Італія, Німеччина—Японія, Австралія—Півд Африка, Чехословаччина—Греція.

Нові книжки й журнали.

Aleksander Kawalkowski: „Z DZIEJÓW ODBUDOWY PAŃSTWA". Szkice. Warszawa 1933. Wojskowy Instytut naukowo-wydawniczy. Стор. 220. Форм. 8°.

Stanisław hr. Łoś: SYTUACJA MIĘDZYNARODOWA A UKRAIŃCY HALICCY. Відбитка з місячника „Nasza Przyszłość" за квітень-травень 1933. Стор. 26. Форм. 8°.

—o—

Листування Редакції.

Вп. Дописувачеві з Рогатинщини: Допис про подію з березня піти не може, бо це вже нині нікого не цікавить. Допис про побої дітей у Пукові піде після основного перероблення.

Вп. Дописувачеві з Ковельщини: З присланих матеріялів ще дещо використаємо.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 25. травня год. 7.30 веч. „Викрадена наречена" (остання вистава).

Пятниця, 26. травня год. 7.30 веч. премієра „Капітан із Кепеніку", гост. виступ Ст. Ярача.

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 25. травня год. 7.30 веч. „Фрейлейн Доктор" (остання вистава).

Пятниця, 26. травня год. 7.30 веч. Гост. виступ Нөри Ней, Евг. Бодо, Віктора Беганського і Вл. Грабовского в пєсі Романа Невяровича „Люди на продаж".

Кіна.

АДРІЯ: „Примарні ночі Льондону".
АПОЛЬО: „Біла отруя" (на осн. Маринського).
АТЛЯНТИК: „Під Твою оборону".
КАСІНО: „Бастер Кітон як посередник кохання".
КОЛІСЕЙ: „Мадам Гільотін" і ревія „В сяйві сонця".
КОПЕРНИК: „Гальо Берлін! Гальо Париж!"
МАРУСЕНЬКА: „Гальо Берлін! Гальо Париж!"
МІРАЖ: „Пекло заздрощів".
МУЗА (давн. „Оаза"): „Погромники просторів".
ПАЛЯС: „Бейбі" (Анні Ондра).
ПАН: „Ліцитація кохання", „24 години".
ПАСАЖ: „Франкенштайн, „Вітер від моря".
ОАЗА: Нечинне.
СТИЛЕВЕ: Бастер Кітон як „Добродій людей", ревія: „Ми не боїмося нікого:"
ХИМЕРА: „Люди в готелі".
УТІХА: „10-х із Павяка" та ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 25. травня 1933.

Кенігсберг (217,1) 20.00 „Ганелес Гімельфарт" оп. Гренера; **Братислава** (279,3) 12.05 Концерт, 18.00 Скрипка, 18.40 Скрипка; **Мілано** (331,4) 21.00 „Пуритани" оп. Белінія; **Гельсінгфорс** (368,1) 18.35 Спів; **Білгород** (429,7) 16.30, 19.00 Нар. пісні; **Беромінстер** (459,4) 20.00 „Міст зітхань" оп. Кремє та Галевія; **Прага** (488,6) 8.30, 18.00 Пісні, 16.00 Військова музика, 20.00 **„Одружіння" комедія Гоголя; Відень** (518,1) 11.30 Концерт, 14.50 Камер. музика; **Рига** (525) 20.20 Пісні, **Будапешт** (550,5) 19.40 Пісні; **Харків** (937,5) 9.00 Гумор, 10.00 Звуковики, 13.50, 16.30 Концерт, 15.00 Український концерт, 19.00 Оперова й балетова музика; **Москва** (1000) 17.25 „Мадам Батерфлай" оп. Пучінія (Сталін 424,3) 17.25 „Корневільські дзвони" оп. Плянкета (Досв. 720 м.).

Пятниця, 26. травня 1933.

Братислава (279,3) 21.10 Військова орхестра; **Мілано** (331,4) 17.00 Музика; **Гельсінгфорс** (368,1) 18.40 Пісні; **Білгород** (429,7) 12.06 Нар. музика, 15.30 Нар. пісні, 20.45 Спів; **Рим** (441,2) 13.00 Орхестра. 21.00 „Ля Данца делле Лібелюле" оп. Легара; **Відень** (518,1) 11.30 Квартет, 17.00 Молоді артисти; **Будапешт** (550,5) 18.20 Циг. музика, 19.30 „Трубадур" оп. Вердія; **Харків** (937,5) 9.00 Нар. музика, 10.30 Муз. вправи, 13.50 Звуковики, 15.00 Концерт, 17.30 Опера; **Москва** (1000) 17.25 „Кармен" оп. Бізета (ВЗСПС 1304,3 м.), 17.25 „Царська наречена" оп. Рімського-Корсакова (Досв. 720 м.).

Львівське радіо.

Четвер, 25. травня 1933.

12.15 Муз. поранок (орхестра, спів), 14.00 Грім і його небезпека, 14.20, 15.00 Музика, 16.00 Для дітей: „Михась" опов Б. Пруса, Загадки, 16.25 Грамофон, Сільва рерум, 17.00 Скрипка, 18.00 З міжнародних летунських змагань, 19.25 Сирена та лекція танку, 20.00 Орхестра, 20.55 Трансм. з Торіна: „Пуритани" оп. Белінія, Спортові вістки, 23.55 Танк. музика.

Пятниця, 26. травня 1933.

12.10, 16.20 Грамофон; 16.00 Вибір звання (з викладів для абітурієнтів) 16.40 Природа села; 17.00 Орхестра; 18.00 Легка й танк. музика; 19.00 Фейлетон (Тиждень дитини); 20.00 Муз. балачка, Симф. концерт; 22.40 Спортові вістки; 23.00 Сальонова музика.

—o—

БІРЖА.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг., льоко ст. над. парітас 200 км. Ціни ринк.	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	31·50	32·—
Пшениця збірна	28·50	29·—
Жито одноціле	15·50	15·75
Жито збірне	14·50	15·—
Ячмінь двір. одноцілий	13·25	13·75
Ячмінь на мливо	11·—	11·25
Овес галицький	13·75	14·25
Овес замоклий	9·—	9·50
Кукурудза краєва	13·75	14·25
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	17·—	20·—
Фасоля колірова	13·—	14·—
Фасоля краса (з мішк.)	13·—	15·—
Горох пів-Вікторія	18.—	20·—
Горох полевий	14·—	16·—
Бобик	9·50	10·—
Вика чорна	7·50	8·—
Вика сіра	6·50	7·—
Сіно солодке прасов.	6·50	7·50
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	13·—	13·50
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·00	8·25
Ріпак озимий	40·—	42·—
Висівки житні	7·50	7·75
Висівки пшеничні	7·25	7·50
Пшоно	25·50	27·50
Просо краєве	15·50	16·50
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. зв.	70·—	72·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—

100 кг. льоко Львів	від	до
Пшениця двірська	33·—	33·50
Пшениця збірна	30·—	30·50
Жито одноціле	17·—	17·25
Жито збірне	16·—	16·25
Ячмінь на мливо	12·50	12·75
Овес збірний	10·25	10·75
Мука пшен. люксусова	60·50	62·—
Мука пшен. 65 проц.	46·—	47·—
Мука житня тип уряд.	31·—	31·50
Висівки житні	7·50	7·75
Висівки пшеничні	8·—	8·25
Крупи ячмінні грубші	24·—	26·—
Пшоно ч. 1	37·—	39·—
Пенцак ч. 10	24·—	26·—
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·50

ДОЛЯР.

У середу Банк Польський устійнив курс доляра на 7.67. У позабанкових оборотах платили лише 7.65. Англійський фунт 30.05 зол.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ":

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 24. V.: масло—.—, молоко 17 сот., сметана 70 сот., яйця 2.80 зол. Тенденція на всі артикули знижкова.

З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10. Видає Видавнича Спілка „Діло". За редакцію відповідає Олександер Костик.